

FORTELL EN HISTORIE

I dette heftet finner du:

Informasjon om forestillingen

Informasjon om prosjektet «Fortellerskolen i Sagdalen»

Forslag til for- eller etterarbeid og tips til bruk av fortelling i undervisningen

Seks fortellinger som kan brukes i tilknytning til besøket eller senere

INNHOLD

Fortell en historie – en musikalsk fortellerforestilling	side 4
Fortellerskolen i Sagdalen	side 5
Fortell en historie: Forarbeid/Etterarbeid	side 6
Målsetninger	side 6
Fortellingene	side 6
Bearbeiding av den muntlige fortellingen/eleven som forteller	side 6
Bearbeiding av den muntlige fortellingen og fortellingen i seg selv	side 7
Eventyr som kan brukes i forbindelse med fortelling	side 9
Den vennlige og uvennlige	side 10
Lusa som aldri ble mett	side 12
Plop!	side 14
Siv Kappe	side 16
The Adventures of Juan	side 18
The Frog Maiden	side 20

Fortell en historie – en musikalsk fortellerforestilling

Er det mulig å komme helskinnet fra onde stemødre eller fæle trollkjerringer?

Ja, hvis man er snill og klok og får hjelp av en fe eller en fugl eller en liten, magisk dukke. Vi kaller henne noen ganger Askepott, men hun heter også Kari Trestakk, Radope, Vasilissa eller noen ganger bare Mannedattera. Hva hun heter kommer an på hvor i verden historien fortelles, men selve fortellingen, den er nesten helt lik uansett hvor den fortelles.

Beskrivelse

Eventyrene er internasjonal prosafortelling av ukjent opprinnelse. De er et internasjonalt kulturprodukt. Norske folkeeventyr er ikledd "norske" beskrivelser og vendinger, men strukturen i eventyret har som oftest opphav i langt mer fremmede miljøer.

Dette er utgangspunktet for forestillingen «Fortell en historie». I forestillingen tar vi utgangspunkt i to varianter over Askepott; *Kari Trestakk* fra Asbjørnsen og Moe og det russiske/asiatiske eventyret *Baba Jaga* og *den skjønnne Vasilissa*. Rundt omkring i verden finnes det mange varianter av dette folkeeventyret, og forestillingen har elementer fra flere varianter fra Norge, Asia og Midtøsten.

Gode fortellinger er mer enn underholdning. Det er en reise som elevene og fortellerne/musikerne tar sammen til ukjente land og verdener - hvor alt kan skje.

En fortellersituasjon byr på nær kommunikasjon mellom forteller og lyttere.

«Fortell en historie» formidles av Marianne Sundal som forteller og Jai Shankar som forteller og spiller tablas. De vil sammen formidle fortellingene gjennom indisk folkemusikk, tradisjonell fortelling og fortellerkunst.

Bilde: Marianne Sundal

FORTELLERSKOLEN I SAGDALEN

Skedsmo kommune ved Den kulturelle skolesekken (DKS) har hatt prosjekt innen muntlig fortelling med fokus på muntlige ferdigheter siden 2004. Prosjektet er gjennomført og evaluert på Sagdalen skole på Strømmen, og er i fortsatt drift der. For å få tilgang til prosjektbeskrivelse og sluttrapport, ta kontakt med DKS-konsulent Trude Bjerkeseth på trubjer@skedsmo.kommune.no.

Bakgrunnen for prosjektet har vært ønsket om å introdusere muntlig fortelling i skolen, utvikle muntlige ferdigheter generelt blant alle elever, samt å gi et tilbud som styrker språket blant våre tospråklige elever. Sagdalen ble valgt ut, da skolen har en andel på ca. 30 % tospråklige elever, og området har mange innflyttere hvert år. Siden våren 2007 har vi hatt en fortellerfestival i Strømmen, og det er imponerende å se alle elevene komme fram med sine fortellinger – uansett personlige egenskaper, kulturell bakgrunn eller beherskelse av det norske språket. Marianne Sundal og Lise Grimnes i «Snirkelsnakk» har vært våre profesjonelle utøvere/kursholdere.

DKS har utviklet tilbud innen lokal kulturarv fra 2. – 10. trinn. I vår kommune har vi en stor og økende andel befolkning med tospråklig bakgrunn. Vi ønsker derfor å gi et tilbud som speiler vårt kulturelle mangfold, og som kan bidra til å skape forståelse og aksept for andre kulturer – særlig de som nå er i ferd med å blande seg med vår egen.

FORTELL EN HISTORIE

Forarbeid/Etterarbeid

Målsetninger

- Ved å arbeide aktivt med den muntlige fortellingen, kan arbeidet knyttes opp mot læring og konkrete kompetansemål i Kunnskapsløftet knyttet til muntlig ferdighet.
- Elevene skal bli kjent med hvordan fortellinger i årtusener er tradert muntlig på sin reise rundt om i verden.

«For å utvikle elevenes kulturelle kompetanse for deltakelse i et multikulturelt samfunn, skal opplæringa legge til rette for at elever får kunnskaper om ulike kulturer og erfaring med et bredt spekter av kulturelle uttrykksformer. Opplæringa skal fremme kulturforståelse og bidra til utvikling av både selvinnsikt og identitet, respekt og toleranse. Elevene skal møte kunst og kulturformer som uttrykker både menneskers individualitet og fellesskap, og som stimulerer deres kreativitet og nyskapende evner. De skal også få mulighet til å bruke sine skapende evner gjennom ulike aktiviteter og uttrykksformer. Dette kan gi grunnlag for refleksjon, følelser og spontanitet.»

Kunnskapsløftet – prinsipper for opplæringa

Fortellingene

Vi anbefaler at dere tar utgangspunkt i to forskjellige kilder:

1) **Fortellinger som elevene henter hos foreldre/besteforeldre**

Mange elever med flerkulturell bakgrunn kommer fra kulturer med en sterk og ofte levende fortellertradisjon. Lærerne bør oppfordre elevene til å få familiemedlemmer til å fortelle historier/eventyr de selv hørte da de var små.

2) **Fortellinger som ligger vedlagt**

Noen barn får ikke med seg historier med hjemmefra. For disse elevene har vi plukket ut seks fortellinger fra Asbjørnsen og Moe/norsk folkediktning og seks internasjonale varianter over de samme eventyrene.

Fortellingenes internasjonale variant finner dere lenger bak i dette heftet. De norske eventyrene finner dere på dette nettstedet: <http://runeberg.org/folkeven/>

Bearbeiding av den muntlige fortellingen/eleven som forteller

Det finnes mange måter å lære om og å arbeide inn en fortelling på. Målet med dette arbeidet er at lærere skal få barna til å fortelle eventyrene. Barn gjenforteller eventyr relativt lett, hvis de kan fortelle helt fritt med egne ord og på bakgrunn av de bildene de selv har gjort seg av handlingen i fortellingene. Når vi arbeider med elever og muntlige fortellinger, forholder vi oss til to begreper: *Skjelett* - eller handlingsbærende elementer - og *bildene i fortellingen*. For å bearbeide fortellingene slik at elevene kan fortelle den, vil vi anbefale følgende:

1) **Elevene leser nøye gjennom fortellingen minst to ganger**

Mens de leser skal de tenke på at de skal se for seg bildene i fortellingen. Om elevene

har med seg historier hjemmefra, er det fint om de går igjennom historien for seg selv. Når de har lest historiene, skal de legge bort den skriftlige teksten.

2) **Gjenfortelling**

Muntlig; Parvis gjenforteller elevene sin historie for hverandre. Når dere setter dem i gang med dette, er det viktig at dere poengterer at den eleven som ikke forteller må lytte aktivt.

3) **Tegneserie**

Alle lager - hver for seg - seks ruter på et ark. De skal velge seks episoder og lage en tegneserie av fortellingen, en tegneserie i kronologisk rekkefølge fra begynnelse til slutt. Det er viktig at elevene får tegne fritt; dette er ikke en tegnekonkurranse, men en metode for å strukturere og bli kjent med egne visuelle bilder av historien. Elevene skal tegne, samtidig som de ser for seg farger, landskap og situasjoner.

4) **Høydepunkt**

Elevene velger den ruten hvor de har tegnet inn fortellingens høydepunkt.

5) **Fortelle historien**

I grupper på tre skal elevene fortelle hverandre hvorfor de har valgt sitt høydepunkt, og i de samme gruppene skal elevene gjenfortelle historien sin.

Merk:

Muntlig fortelling er et sårbart og personlig uttrykk. Det er viktig å ikke knytte fortellersituasjonene opp til prestasjoner. Det finnes ikke ukorrekte indre bilder: Det eleven selv ser og gjenforteller er det riktige. Det er blant annet på grunn av dette, at dere i første omgang ikke bør la elevene fortelle for større elevgrupper.

Bearbeiding av den muntlige fortellingen og fortellingen i seg selv

Dere kan også se på forskjeller og likheter mellom de norske eventyrene og de parallelle internasjonale variantene. Den danske folkeminneforskeren Axel Olriks teorier kan for eksempel være et utgangspunkt for arbeidet med eventyret som sjanger. Han har laget en rekke episke lover for å vise den stramme strukturen i de klassiske folkeeventyrene.

- **Oversikt – skjemativering:**

Eventyr er skjematisk bygget opp og lette å få oversikt over. Det er aldri like mange mennesker i et eventyr som det er i det virkelige livet, og færre personer griper inn i skjebnen til et menneske. Når det er mange mennesker fremstilles de ofte i en gruppe som representerer det samme i eventyret; for eksempel representerer Per og Pål det samme for Askeladden, som de syv villendene representerer for Snøhvit og Rosenrød – de er en gruppe av brødre med de samme egenskapene og med den samme påvirkningen på hovedpersonen.

- **Innledningsloven:**

Eventyret starter rolig, men blir etter hvert dramatisk.

- **Helheten i handlingen:**

I alle eventyr er handlingen fokusert rundt en hovedperson. Alle sidehandlinger og

personer i eventyret kan knyttes opp mot hovedpersonen. Handlingen går alltid framover. Det vil si at man så godt som aldri finner retrospeksjon i eventyrene.

- **Parallell - løpet i handlingen:**
Årsaksforhold og tid går alltid parallelt fram til neste punkt. Man forteller kronologisk, og stedene i eventyret endrer seg bare om det er i samsvar med handlingen i historien ellers.
- **Hovedpersonen er midtpunktet:**
Eventyret beveger seg sjelden bort fra hovedpersonen. Om det allikevel skulle gjøre det, er det bare for å profilere hovedpersonen tydeligere.
- **Totallsloven:**
Tvillingloven: To personer kan opptre som én i et eventyr, men da blir de ofte fremstilt som svakere enn en enkeltperson, for eksempel Per og Pål, Hans og Grete.
Motsetningsloven: Når to personer opptrer på en gang vil det ofte være en karaktermotsetning mellom dem, de er onde eller gode, store eller små, gamle eller unge.
- **Tretallsloven:**
Tallet tre har en sterk tendens i eventyrene, både i forhold til personer, ting og hendelser som følger hverandre. For eksempel tre brødre, tre sitroner eller tre mostre, tre kongsdøtre, prøver og dager.
- **Hvileloven:**
På samme måte som eventyret begynner rolig, slutter det også rolig. Eventyret slutter vanligvis etter en avgjørende hendelse.

I tillegg har eventyrene andre forskjellige kjennetegn som dere kanskje kan lete fram selv. Blant annet er tallet syv et symbolsk tall i tillegg til to, tre og ni (for eksempel syv foler, syv villender), eller at eventyrene ofte lett kan deles inn i syv episoder. Ondt kjemper mot godt, den onde stemoren mot den gode prinsessen også videre.

LYKKE TIL MED FORTELLING I KLASSEN!

Vennlig hilsen
Marianne Sundal
Forteller

Eventyr som kan brukes i forbindelse med fortelling

- Norge: Manddattera og Kjerringdattera (<http://runeberg.org/folkeven/055.html>)
- Pakistan: Den vennlige og den uvennlige

- Norge: Kjetta som var så fæl til å ete (<http://runeberg.org/folkeven/095.html>)
- Pakistan: Lusa som aldri ble mett

- Norge: Høna som skulle til Dovrefjell for at verden ikke skulle forgå (<http://runeberg.org/folkeven/065.html>)
- Burma: Plop!

- Norge: Kari Trestakk (<http://runeberg.org/folkeven/106.html>)
- England: Siv Kappe

- Norge: Gutten som gikk til Nordavinden for å kreve igjen melet. (<http://runeberg.org/folkeven/023.html>)
- Fillipinene: The adventure of Juan

- Norge: Dukken i gresset (<http://runeberg.org/folkeven/060.html>)
- Burma: The Frog maiden

Den vennlige og den uvennlige (Pakistansk variant av Manddattera og kjerringdattera)

Det var en gang en mann og en kone som bodde i en landsby. De hadde en liten datter som var både snill og vakker. Men kona døde mens datteren ennå var lita jente. Kort tid etter giftet faren seg med en annen kvinne.

Stemoren hadde også en datter. Det var hun som fikk den beste maten og de fineste klærne. Den stakkars stedatteren fikk bare matrester og filler. Selv om hun gjorde alt arbeidet i huset, var stemoren aldri fornøyd.

Slik gikk tiden. Stedatteren ble vakrere og vakrere for hvert år.

En dag sa stemoren at hun skulle dra opp på fjellet som lå utenfor landsbyen. Der vokste det noen søte druer, fortalte hun.

- Og de druene skulle jeg gjerne smake, sa hun og sendte stedatteren til fjells for å hente dem.

Fjellet var dekket av snø, og stemoren var sikker på at stedatteren aldri ville komme levende tilbake. Til niste fikk hun bare tørr chapati, og til reiseklær en tynn papirkjole stemoren hadde sydd.

Stedatteren dro av gårde. Veien var lang og kulden var streng. Skjelvende av kulde nådde hun fjelltoppen. Der så hun fire gamle menn som satt rundt et bål. Men vinranker og søte druer kunne hun ikke se. Stedatteren var både frossen og sulten. Hun hilste høflig på de fire mennene og satte seg ned ved bålet for å varme seg.

Da hun hadde fått varmen i kroppen, tok hun fram de tørre chapatiene. Da sa en av de fire mennene:

- Kjære datter min! Jeg er så sulten. Gi meg litt chapati.

Hun ga ham det han hadde spurt om.

- Kjære datter min! Jeg er så sulten, sa den andre mannen.

Jenta ga ham en bit chapati.

- Kjære datter min! Jeg er så sulten, sa både den tredje og den fjerde mannen.

Stedatteren delte ut chapatiene sine. Bare smulene ble igjen til henne selv.

Da hun ville dra videre, sa mennene:

- Kjære datter vår. Foran døren til huset vårt ligger en stor snøhaug. Snøen er tung, og vi er gamle og skrøpelige. Du er ung og sterk, kan du måke for oss? Spurte de og rakte henne en spade.

Jenta tok spaden og begynte å grave i snøen. Da hun hadde holdt på en stund, fant hun en kurv med druer.

- Du er ferdig med måkingen nå. Kurven er til deg, sa de.

Da jenta tok opp kurven, sa den ene mannen:

- Jeg håper du blir enda vakrere!

Den andre mannen sa:

- Jeg håper fremtiden vil bringe deg gleder og ingenting annet enn gleder!

Den tredje mannen sa:

- Jeg håper du blir gift med Kongen!

Og den fjerde mannen sa:

- Jeg håper munnen din vil renne over av rubiner når du snakker!

Jenta takket høflig for seg og dro av gårde.

Da hun kom hjem, ble stemoren rasende. Hun undret seg over hvordan stedatteren hadde klart å redde livet. Da stedatteren fortalte hva som var hendt, rant munnen hennes

over av rubiner. Stemoren ble grusomt sjalu. Alt neste dag sendte hun sin egen datter til fjells med varme klær og nistekurven full av søtsaker.

Datteren nådde fjelltoppen. Der så hun de fire gamle mennene sittende rundt bålet. Uten å hilse eller si noe, satte hun seg rett ned ved bålet, tok fram søtsakene og begynte å spise.

Da sa den ene mannen:

- Kjære datter min! Jeg er så sulten. Gi meg litt søtsaker.

Men jenta bare viftet ham vekk:

- Disse søtsakene har jeg ikke tatt med for din skyld!

Da sa den andre mannen:

- Kjære datter min! Så gi meg litt søtsaker da. Jeg er også sulten. Jenta svarte:

- Jeg er ikke tjeneren din og bærer ikke søtsaker for din skyld!

- Kjære datter min! Jeg er så sulten. Gi meg litt søtsaker, sa både den tredje og den fjerde mannen. Da den fjerde mannen spurte, svarte jenta tvert:

- Søtsaker kan dere skaffe dere selv. Jeg deler ikke med noen. Så spiste hun opp alt sammen helt alene.

Nå var hun mett og uthvilt. Hun reiste seg for å gå.

Da sa mennene at det lå så mye snø foran døra deres. Snøen var tung og de var gamle og skrøpelige. Kunne jenta måke bort snøen for dem?

- Nei, svarte jenta. - Jeg er ingens tjener.

Da sa den ene mannen:

- Jeg håper du blir styggere for hver dag!

Den andre mannen sa:

- Jeg håper fremtiden vil bringe deg sorger og ingenting annet enn sorger!

Den tredje mannen sa:

- Jeg håper ingen vil gifte seg med deg!

Og den fjerde mannen sa:

- Jeg håper munnen din vil renne over av frosker når du snakker!

Datteren kom tomhendt hjem. Da moren spurte hva som var hendt, fortalte hun alt. Froskene rant ut av munnen hennes mens hun snakket og moren gråt da hun så dem.

Dagen etter ba hun stedatteren om å hente druer til henne fra et fjell som lå mye lenger fra landsbyen enn det første. Stedatteren gjorde som hun ble bedt om og gikk av sted. På veien møtte hun en konge som kom ridende sammen med vesiren sin. Kongen ble forelsket i den vakre stedatteren ved første øyekast. Han bad vesiren spørre hvem hun var og hvor hun kom fra.

Stedatteren fortalte både om seg selv og om stemoren som hadde sendt henne til fjells i kulden. Rubinene strømmet ut av munnen hennes mens hun snakket. Vesiren plukket opp alle rubinene og pakket dem inn i et tørkle.

- Skjønne kvinne. Kongen har bedt meg spørre om du vil gifte deg med ham og flytte med ham til slottet, spurte vesiren.

Det spørsmålet svarte stedatteren ja på. Kongen tok godt imot henne på slottet, og noen dager etter giftet de seg.

Stemoren trodde nok at stedatteren var død. Men stedatteren ble dronning og levde lykkelig i kongens slott.

Lusa som aldri ble mett (Pakistansk variant av Kjetta som var så fæl til å ete)

Det var en gang en hane og ei lus. En dag sa lusa til hanen:

- Her er det alltid så lite mat. La oss flytte til et annet land!

Hanen syntes det var en god idé, og de ble enige om at lusa skulle bake ti chapati. Fem til hanen og fem til seg selv. Lusa bakte ti chapati. Hun la dem på ryggen til hanen, og så dro de av gårde. Da de hadde gått et stykke på veien, klaget lusa:

- Hane! Hane! Jeg er så sulten!
- Da kan du spise en av chapatiene dine, svarte hanen.

Og lusa spiste en av chapatiene. Da de hadde gått et stykke videre, klaget lusa:

- Hane! Hane! Jeg er så sulten!
- Da kan du spise din andre chapati, svarte hanen.

Lusa spiste sin andre chapati. Da de hadde gått enda et stykke videre, klaget lusa:

- Hane! Hane! Jeg er så sulten!

Hanene svarte:

- Da kan du spise din tredje chapati.

Lusa spiste sin tredje chapati.

Slik fortsatte lusa hele veien. Først spiste hun sine egne fem chapati. Så spiste hun de fem chapatiene til hanen. Men like sulten var hun. Da de hadde gått enda et stykke, klaget lusa igjen:

- Hane! Hane! Jeg er så sulten!
- Da kan du spise et av beina mine, sa hanen.

Og sannelig gjorde ikke lusa det også.

De gikk videre. Hanen haltet på ett bein. Etter en stund klaget lusa:

- Hane! Hane! Jeg er så sulten!
- Da kan du spise det andre beinet mitt, svarte hanen.

Lusa spiste det andre beinet.

Lusa og hanen fortsatte på reisen. Hanen rullet av gårde på veien helt til lusa klaget på nytt:

- Hane! Hane! Jeg er så sulten!

Hanen svarte:

- Da kan du spise hele meg.

Lusa spiste hele hanen og fortsatte alene på reisen.

Etter en stund møtte lusa en sau.

- Pass deg, lus, sa sauene, - ellers trækker jeg på deg!
- Jeg har spist mine egne fem chapati og hanens fem. Siden spiste jeg hele den galende hanen. Du slipper ikke unna, du heller, svarte lusa.

Dermed slukte hun hele sauene.

Lusa gikk videre og møtte ei geit.

- Pass deg, lus, sa geita, - ellers trækker jeg på deg!
- Jeg har spist mine egne fem chapati og hanens fem. Siden spiste jeg hele den galende hanen og den brekende sauene. Du slipper ikke unna, du heller, svarte lusa.

Dermed slukte hun hele geita.

Lusa gikk videre. Denne gangen møtte hun ei ku.

- Pass deg, lus, sa kua, - ellers trækker jeg på deg!

- Jeg har spist mine egne fem chapati og hanens fem. Siden spiste jeg hele den galende hanen og den brekende sauene og den stangende geita. Du slipper ikke unna, du heller, svarte lusa.

Dermed slukte hun hele kua.

Lusa gikk videre helt til hun kom til ei elv.

- Pass deg lus, sa elva, - ellers drukner jeg deg!

Ved elvebredden lå en treflåte folk brukte når de vasket klær.

Lusa satte seg på flåten og sa:

- Jeg har spist mine egne fem chapati og hanens fem. Siden spiste jeg hele den galende hanen og den brekende sauene og den stangende geita og den rautende kua. Du slipper ikke unna du heller, svarte lusa.

Dermed drakk hun opp hele elva og la seg til å hvile på treflåten.

Etter en stund kom en mann for å vaske klær. Da han oppdaget at alt vannet var borte, trodde han det var et digert uhyre som hadde drukket opp hele elva. Mannen ble så forskrekket at kleskurven glapp ut av hendene hans. Den datt rett ned på treflåten og traff lusa som lå der og ante fred og ingen fare. Lusa sprakk og elva rant ut av henne. Nå kan klesvaskeren stå der og se på vannet sitt mens vi sitter her.

Plop!

(Tibetansk versjon av Høna som skulle til Dovrefjell for at verden ikke skulle forgå)

Many, many years ago there were six rabbits who lived on the shore of a lake, in a forest. One fine day, a big ripe fruit on one of the biggest trees fell down into the lake, making a loud "plop!" when it hit the water. The rabbits were terrified, not knowing what this noise could be, and at once made off as fast as their four legs could carry them.

A fox saw them fleeing and called out, "Why are you flying?"

The rabbits said, "Plop is coming!"

When the fox heard this, he immediately started to flee with them. Next they ran into a monkey, who queried, "Why are you in such a hurry?"

"Plop is coming!" replied the fox. So the monkey also joined in their flight.

Thus the news spread from mouth to mouth until a deer, a pig, a buffalo, a rhinoceros, an elephant, a black bear, a brown bear, a leopard, a tiger, and a lion were all running away, helter-skelter.

They had no thought at all, except to fly. The faster they ran, the more frightened they became.

At the foot of the hill there lived a lion with a great long mane. When he caught sight of the other lion running, he roared to him, "Brother, you have claws and teeth, and you are the strongest of all animals. Why are you running like mad?"

"Plop is coming!" the running lion panted.

"Who's Plop? Where is he?" the lion with the long mane demanded.

"Well, I don't really know," he faltered.

"Why make such a fuss then?" the long-maned lion went on. "Let's find out what it is first. Who told you about it?"

"The tiger told me."

The inquisitive lion with the long mane asked the tiger, who said that the leopard had told him, so the lion turned to the leopard, and the leopard answered that he had heard it from the brown bear. The question was passed on to the brown bear, who said he had heard it from the black bear. In this way, the black bear, the elephant, the rhinoceros, the buffalo, the pig, and the deer were all asked, one by one, and each of them said he was told by someone else.

Finally it came down to the fox's testimony, and he said, "The rabbits told me."

Then the lion went up to the rabbits, who squeaked in chorus, "All six of us heard this terrible plop with our own ears. Come with us, we'll show you where we heard him."

They led him to the forest, and pointing at it, they told the lion, "The terrible plop is there."

Just at this moment another big fruit fell from the tree and dropped into the water with a deep "plop!"

The lion sneered.

"Now, look, all of you!" he said. "You've all seen what that plop is. It's only the sound of a fruit dropping into the water. What is so terrifying about that? You almost ran your legs off!"

They breathed a sigh of relief. The panic was all for naught.

Source: Folk Tales from China, second series (Peking: Foreign Languages Press, 1959), pp. 30-32. No copyright notice.
Arne-Thompson type 2033.

Siv Kappe (Engelsk variant av Kari Trestakk)

Det var engang en rik mann som hadde tre døtre. En dag ønsket han å finne ut hvor glad de egentlig var i han. Han spurte sin eldste datter: «Hvor høyt elsker du meg, min kjære?» «Like kjært som mitt eget liv.», svarte hun. «Det var godt å vite», sa faren og henvendte seg til sin andre datter, «Hvor høyt elsker du meg, min kjære?» «Høyest i hele verden.», var hennes svar. «Det er bra», sa faren. Så spurte han sin tredje datter: «Hvor høyt elsker du meg?» «Jeg elsker deg som et godt måltid elsker salt.», sa hun. Faren ble rasende over svaret. «Du setter ikke pris på din far i det hele tatt», sa han, «og i mitt hus er du ikke lenger velkommen.» Han kastet henne ut av huset der og da, og slo døren igjen i ansiktet hennes.

Hun gikk av gårde. Og hun gikk langt og lengre enn langt, til hun kom til en myr. Der samlet hun siv og laget en slags kappe av dem, som dekket henne fra topp til tå, slik at hennes egne klær ble skjult. Så fortsatte hun å gå til hun kom fram til et stort flott hus. Der banket hun på og spurte om de trengte hjelp. Det gjorde de ikke, var svaret hun fikk. «Men jeg har ingen steder å gå», sa hun, «Jeg vil ikke be om lønn, og jeg kan gjøre all slags arbeid.» «Vel, hvis du kan skrubbe gryter og skrape kjeler, kan du forbli», sa de. Så der ble hun værende, hun skrubbet gryter og skrapte kjeler, og hun gjorde alt det arbeidet ingen andre ville gjøre. Og fordi hun ikke sa sitt navn, kalte de henne Siv Kappe. Det var et fint hus hun hadde havnet i. Det var eid av rike folk som hadde en vakker sønn.

Så hendte det en dag at det skulle arrangeres dans ikke langt unna. Tjenerfolket kunne dra og se på finfolket. Siv Kappe sa hun var for trett til å bli med, så hun ble hjemme. Men straks de andre var ute, tok hun av seg sin kappe av siv, vasket seg og dro til dansen. Der var ingen så flott kledd som henne. Hvem andre var på dansen enn sønnen av huset! Og straks han så henne ble han forelsket i henne. Han kunne ikke danse med andre enn henne.

Før dansen var over, dro Siv Kappe hjem. Når de andre kom hjem lot hun som hun sov, med sin kappe på seg.

Tidlig neste morgen fortalte de henne: «Du gikk virkelig glipp av noe i går, Siv Kappe!» «Hva da?» spurte hun. «Det var den vakreste kvinne du noen sinne har sett, vakkert kledd». «Den unge herren i huset kunne ikke ta sine øyne fra henne.» «Men i kveld er det nok en dans, kanskje hun kommer igjen?»

Da kvelden kom, sa Siv Kappe at hun var for trett til å dra med dem. Men straks de var ute av døra, så var det av med kappen og avsted til dansen. Den unge herren ventet på henne, og han danset ikke med andre, og så ikke på andre hele kvelden. Før dansen var over, løp hun hjem og lot som hun sov når de andre kom.

Morgenen etter, sa de andre tjenerne: «Siv Kappe, du skulle ha vært på dansen i går, for den vakre kvinnen var der igjen. Den unge herren fikk ikke øynene fra henne.» «Vel, sa hun, jeg skulle likt å ha sett henne.» «I kveld er det nok en dans, og du må bli med oss, for hun kommer sikkert». Da kvelden kom var Siv Kappe for trett til å bli med dem. Men straks de var dratt, gjorde hun seg klar og dro etter.

Den unge herren ble lykkelig da han så henne. Han danset ikke med andre og hadde ikke øyne for andre. Men hun ville ikke si sitt navn, hvor hun kom fra. Han ga henne en ring og sa at hvis han ikke så henne igjen så ville han dø. Før dansen var over, var hun borte, og lot som hun sov da de andre kom hjem. Neste dag sa de andre til henne: «Siv Kappe, nå gikk du virkelig glipp av noe. Du kan ikke se kvinnen nå, for nå er det ikke mer dans.»

Herrens sønn gjorde alt for å finne henne, men uansett hvor han dro og hvor han spurte, så var det ingen som kjente til henne. Han ble sykere og sykere, og tilslutt gikk han til sengs.

Kokka fikk beskjed om å lage noe velling til sønnen, for han var syk av kjærlighet. Da Siv Kappe fikk vite dette, ba hun om lov til å lage den. Til slutt ga kokken seg. Siv Kappe laget vellingen, og lot ringen falle ned i vellingen, før kokka tok vellingen opp til Herren.

Den unge mannen spiste velling og fikk se ringen på bunnen. «Send etter kokken», ropte han. Kokken kom. «Hvem har laget vellingen», spurte han. «Det har jeg gjort», sa kokka og hun var redd da han så på henne. «Nei, det gjorde du ikke», sa han, «fortell meg hvem som gjorde det, og jeg skal ikke skade deg.» «Vel, det var Siv Kappe», sa hun.

Det ble sendt etter Siv Kappe. Og hun kom. «Er det du som har laget vellingen?» spurte han. «Ja, det var meg», svarte hun. «Hvor fikk du ringen fra?» spurte han. «Fra han som ga meg den» var hennes svar. «Hvem er så du?», spurte han. «Det skal jeg vise deg», sa hun. Hun dro av seg kappen laget av siv og der sto hun i sin vakre kjole.

Husets sønn ble straks frisk, og det gikk ikke lange tiden før de skulle giftes. Det skulle bli et stort bryllup, hvor alle ble bedt om å komme fra fjern og nær. Også Siv Kappes far ble bedt. Men hun fortalte ingen hvem hun var. Rett før bryllupet gikk hun til kokka og sa: «Jeg vil at du lager hvert måltid uten salt.» «Men da vil det bli en merkelig smak eller smake ingenting», sa kokka. «Det spiller ingen rolle!» sa hun. Kokka gjorde som hun sa.

Så kom bryllupsdagen, og de ble gift. Etter bryllupet gikk alle til bords. Da maten kom, var den så smakløs at ingen kunne spise den. Siv Kappes far prøvde den ene retten etter den andre, så brast han ut i gråt. «Hva er veien?» spurte brudgommen han. «Åh», sa han, «Jeg hadde en datter. Jeg spurte henne om hvor høyt hun elsket meg. Og hun sa: *Som et godt måltid har saltet kjært.* Jeg kastet henne på dør, for jeg trodde hun ikke hadde meg kjær. Men nå forstår jeg at hun var den som satte meg høyest. Og hun kan være død for det jeg vet.» «Nei, far, her er hun», sa Siv Kappe. Og hun gikk opp til han og la sine armer rundt ham. Og slik levde de lykkelig i alle sine dager.

The Adventures of Juan (Filipinsk variant av Gutten som gikk til nordavinden)

Juan was always getting into trouble. He was a lazy boy, and more than that, he did not have good sense. When he tried to do things, he made such dreadful mistakes that he might better not have tried.

His family grew very impatient with him, scolding and beating him whenever he did anything wrong. One day his mother, who was almost discouraged with him, gave him a bolo (a long knife) and sent him to the forest, for she thought he could at least cut firewood. Juan walked leisurely along, contemplating some means of escape. At last he came to a tree that seemed easy to cut, and then he drew his long knife and prepared to work.

Now it happened that this was a magic tree, and it said to Juan, "If you do not cut me I will give you a goat that shakes silver from its whiskers."

This pleased Juan wonderfully, both because he was curious to see the goat, and because he would not have to chop the wood. He agreed at once to spare the tree, whereupon the bark separated, and a goat stepped out. Juan commanded it to shake its whiskers, and when the money began to drop, he was so delighted that he took the animal and started home to show his treasure to his mother.

On the way he met a friend who was more cunning than Juan, and when he heard of the boy's rich goat he decided to rob him. Knowing Juan's fondness for tuba (fermented coconut juice), he persuaded him to drink, and while he was drunk, the friend substituted another goat for the magic one.

As soon as he was sober again, Juan hastened home with the goat and told his people of the wonderful tree, but when he commanded the animal to shake its whiskers, no money fell out. The family, believing it to be another of Juan's tricks, beat and scolded the poor boy.

He went back to the tree and threatened to cut it down for lying to him, but the tree said, "No, do not cut me down, and I will give you a net which you may cast on dry ground, or even in the treetops, and it will return full of fish."

So Juan spared the tree and started home with his precious net, but on the way he met the same friend who again persuaded him to drink tuba. While he was drunk, the friend replaced the magic net with a common one, so that when Juan reached home and tried to show his power, he was again the subject of ridicule.

Once more Juan went to his tree, this time determined to cut it down. But the offer of a magic pot, always full of rice, and spoons which provided whatever he wished to eat with his rice, dissuaded him, and he started home happier than ever. Before reaching home,

however, he met with the same fate as before, and his folks, who were becoming tired of his pranks, beat him harder than ever.

Thoroughly angered, Juan sought the tree a fourth time and was on the point of cutting it down when once more it arrested his attention. After some discussion, he consented to accept a stick to which he had only to say, "Boombye, Boomba," and it would beat and kill anything he wished.

When he met his friend on this trip, he was asked what he had, and he replied, "Oh, it is only a stick, but if I say 'Boombye, Boomba' it will beat you to death."

At the sound of the magic words the stick leaped from his hands and began beating his friend until he cried, "Oh, stop it, and I will give back everything that I stole from you."

Juan ordered the stick to stop, and then he compelled the man to lead the goat and to carry the net and the jar and spoons to his home.

There Juan commanded the goat, and it shook its whiskers until his mother and brothers had all the silver they could carry. Then they ate from the magic jar and spoons until they were filled. And this time Juan was not scolded. After they had finished Juan said, "You have beaten me and scolded me all my life, and now you are glad to accept my good things. I am going to show you something else, 'Boombye, Boomba.'"

Immediately the stick leaped out and beat them all until they begged for mercy and promised that Juan should ever after be head of the house.

From that time Juan was rich and powerful, but he never went anywhere without his stick. One night, when some thieves came to his house, he would have been robbed and killed had it not been for the magic words "Boombye, Boomba," which caused the death of all the robbers.

Some time after this he married a beautiful princess, and because of the kindness of the magic tree they always lived happily.

Source: Mabel Cook, Cole, Philippine Folk Tales (Chicago: A. C. McClurg and Company, 1916), pp. 196-199.

The Frog Maiden (Burmese variant av Dukken i gresset)

An old couple was childless, and the husband and the wife longed for a child. So when the wife found that she was with child, they were overjoyed; but to their great disappointment, the wife gave birth not to a human child, but to a little she-frog. However, as the little frog spoke and behaved as a human child, not only the parents but also the neighbors came to love her and called her affectionately "Little Miss Frog."

Some years later the woman died, and the man decided to marry again. The woman he chose was a widow with two ugly daughters, and they were very jealous of Little Miss Frog's popularity with the neighbors. All three took a delight in ill-treating Little Miss Frog.

One day the youngest of the king's four sons announced that he would perform the hair-washing ceremony on a certain date, and he invited all young ladies to join in the ceremony, as he would choose at the end of the ceremony one of them to be his princess.

On the morning of the appointed day the two ugly sisters dressed themselves in fine raiment, and with great hopes of being chosen by the prince they started for the palace.

Little Miss Frog ran after them, and pleaded, "Sisters, please let me come with you."

The sisters laughed and said mockingly, "What, the little frog wants to come? The invitation is to young ladies and not to young frogs."

Little Miss Frog walked along with them towards the palace, pleading for permission to come. But the sisters were adamant, and so at the palace gates she was left behind. However, she spoke so sweetly to the guards that they allowed her to go in. Little Miss Frog found hundreds of young ladies gathered round the pool full of lilies in the palace grounds. And she took her place among them and waited for the prince.

The prince now appeared, and washed his hair in the pool. The ladies also let down their hair and joined in the ceremony. At the end of the ceremony, the prince declared that as the ladies were all beautiful, he did not know whom to choose and so he would throw a posy of jasmines into the air; and the lady on whose head the posy fell would be his princess. The prince then threw the posy into the air, and all the ladies present looked up expectantly.

The posy, however, fell on Little Miss Frog's head, to the great annoyance of the ladies, especially the two stepsisters. The prince also was disappointed, but he felt that he should keep his word. So Little Miss Frog was married to the prince, and she became Little Princess Frog.

Some time later, the old king called his four sons to him and said, "My sons, I am now too old to rule the country, and I want to retire to the forest and become a hermit. So I must

appoint one of you as my successor. As I love you all alike, I will give you a task to perform, and he who performs it successfully shall be king in my place. The task is, bring me a golden deer at sunrise on the seventh day from now."

The youngest prince went home to Little Princess Frog and told her about the task. "What, only a golden deer!" exclaimed Princess Frog. "Eat as usual my prince, and on the appointed day I will give you the golden deer."

So the youngest prince stayed at home, while the three elder princes went into the forest in search of the deer.

On the seventh day before sunrise, Little Princess Frog woke up her husband and said, "Go to the palace, prince, and here is your golden deer."

The young prince looked, then rubbed his eyes, and looked again. There was no mistake about it; the deer which Little Princess Frog was holding by a lead was really of pure gold. So he went to the palace, and to the great annoyance of the elder princes who brought ordinary deers, he was declared to be the heir by the king.

The elder princes, however, pleaded for a second chance, and the king reluctantly agreed.

"Then perform this second task," said the king. "On the seventh day from now at sunrise, you must bring me the rice that never becomes stale, and meat that is ever fresh."

The youngest prince went home and told Princess Frog about the new task.

"Don't you worry, sweet prince," said Princess Frog. "Eat as usual, sleep as usual, and on the appointed day I will give you the rice and meat."

So the youngest prince stayed at home, while the three elder princes went in search of the rice and meat.

On the seventh day at sunrise, Little Princess Frog woke up her husband and said, "My lord, go to the palace now, and here is your rice and meat."

The youngest prince took the rice and meat, and went to the palace, and to the great annoyance of the elder princes who brought only well-cooked rice and meat, he was again declared to be the heir.

But the two elder princes again pleaded for one more chance, and the king said, "This is positively the last task. On the seventh day from now at sunrise, bring me the most beautiful woman on this earth."

"Ho, ho!" said the three elder princes to themselves in great joy. "Our wives are very beautiful, and we will bring them. One of us is sure to be declared heir, and our good-for-nothing brother will be nowhere this time."

The youngest prince overheard their remark, and felt sad, for his wife was a frog and ugly.

When he reached home, he said to his wife, "Dear princess, I must go and look for the most beautiful woman on this earth. My brothers will bring their wives, for they are really beautiful, but I will find someone who is more beautiful."

"Don't you fret, my prince," replied Princess Frog. "Eat as usual, sleep as usual, and you can take me to the palace on the appointed day. Surely I shall be declared to be the most beautiful woman."

The youngest prince looked at the princess in surprise; but he did not want to hurt her feelings, and he said gently, "All right, princess, I will take you with me on the appointed day."

On the seventh day at dawn, Little Princess Frog woke up the prince and said, "My lord, I must make myself beautiful. So please wait outside and call me when it is nearly time to go."

The prince left the room as requested. After some moments, the prince shouted from outside, "Princess, we must go now."

"All right, my lord," replied the princess. "Please open the door for me."

The prince thought to himself, "Perhaps, just as she was able to obtain the golden deer and the wonderful rice and meat, she is able to make herself beautiful," and he expectantly opened the door. But he was disappointed to see Little Princess Frog still a frog and as ugly as ever.

However, so as not to hurt her feelings, the prince said nothing and took her along to the palace. When the prince entered the audience chamber with his frog princess the three elder princes with their wives were already there.

The king looked at the prince in surprise and said, "Where is your beautiful maiden?"

"I will answer for the prince, my king," said the frog princess. "I am his beautiful maiden."

She then took off her frog skin and stood a beautiful maiden dressed in silk and satin. The king declared her to be the most beautiful maiden in the world, and selected the prince as his successor on the throne. The prince asked his princess never to put on the ugly frog skin again, and the frog princess, to accede to his request, threw the skin on the fire.

Source: Maung Htin Aung, *Burmese Folk-Tales* (Calcutta: Geoffrey Cumberlege, Oxford University Press, 1948), pp. 70-74. No copyright notice.